

Hvidtfeldt beskæftigede sig med, også selv om et par stykker af dem går lidt længere tilbage i tiden, end hvor han har færdedes. Ved så småt at hugge en hæl og klippe en tå ses det, at der er ni sønderjyske emner spændende i tid fra stenalderen til midten af 1970'erne, syv med almindelig historie fra senmiddelalder til besættelsestid, syv med lokalhistorie i en ret bred vifte, fire har arkivemner, to handler om sprog og stednavne og endelig to om henholdsvis de lokalhistoriske arkiver og de lokalhistoriske foreninger, begge naturligvis med baggrund i Hvidtfeldts mangeårige formandskab for Dansk historisk Fællesforening. En præsentation af indholdet vil føre for vidt; men det er velkomponeret med saglig hensyntagen til det stof, der giver ny viden, og til den gode og spændende historie. Et festskrift er vel sjældent noget, man læser i ét stræk; man fanges af en titel eller af et emne, der falder ind under ens interesser. Her er tilbudet dog bredere, end det sædvanligvis ses, og netop derfor en smuk hyldest til Johan Hvidtfeldts indsats i den danske historikerverden.

Finn H. Lauridsen

Florence of Worcesters Krønike. Oversat og kommenteret af Erling Albrechtsen. (Odense Universitetsforlag, 1982). 241 s.

Den engelske munk Florentius i Worcester, der døde 1118, er kendt som forfatter af en krønike, »Chronicon ex chronicis«. Som den latinske titel siger, er det en kompilation af ældre krøniker og andre tekster – strengt taget ikke engang en selvstændig fremstilling, men en kraftig udbygning med engelsk stof af Marianus Scotus' noget ældre verdenskrønike. Florentius' værk er imidlertid en vigtig kilde til angelsak-

sernes og de første normannerkongers historie, dels fordi de ældre dele af hans tekst delvis bygger på nu tabte eller mangelfuldt overleverede kilder, dels fordi de senere dele af krøniken er uafhængige, samtidige eller næsten samtidige fremstillinger af de første halvtreds års normannervælde i England. Direkte og indirekte kaster den også lys over Danmarks historie i vikingetiden.

Det er derfor naturligt, at fhv. museumsinspektør Erling Albrechtsen nu har fulgt sine tidligere oversættelser af kildebeskrifter til vikingernes og normannernes historie op med – for første gang – at oversætte Florentius' krønike til dansk. Oversættelsen følger samme mønster som Erling Albrechtsens foregående arbejder, og den har de samme fortrin og de samme svagheder (sml. HISTORIE XIV, 2, 1982, s. 323-324). En meget kortfattet indledning giver de vigtigste oplysninger om Florentius' person og om krønikens tilblivelse, samt om ældre udgaver, men uden at forsøge nogen nærmere analyse af værket. Det nødvendige baggrundstof for forståelsen af teksten findes i fodnoter til oversættelsen. Derved bliver kommentaren opsplittet og summarisk; bogen henvender sig til læsere med nogen forkundskaber om periodens historie.

Oversættelsen er velskrevet, sprogligt følger den traditionen fra kilde-skriftoversættelserne omkring århundredskiftet. Erling Albrechtsen er gennemgående sluppet godt fra at omsætte Florentius' langstrakte sætningsbygninger til læseligt dansk. Samtidig er oversættelsen dog præget af talrige store og små unøjagtigheder, som gør den uegnet til et mere indgående arbejde med teksten. Specielt er den problematisk på punkter, hvor krøniken indeholder middelalderlige specialudtryk eller er præget af teologisk sprogbrug. Således s. 175-176, hvor biskop

Walcher givetvis ikke var iført bispehue, som var en del af den liturgiske dragt; Florentius bruger ordet capitulum, hætte. Den dræbte Leofwin var ikke en tilfældig underordnet diakon, men dekanen af Durham, altså en af domkapitlets højeste dignitarer. Skildringen af biskoppens kapellans fjendskab mod den angelsaksiske stormand Liulf får i oversættelsen nærmest det modsatte indhold af Florentius' tekst: kapellanen er ikke »angst for at miste indflydelse og bange for at blive overset« (Albrechtsens oversættelse), men tværtimod opblæst af overmod (superbia) på grund af sin magt.

Også Albrechtsens interesse for de nationale spændinger i 1000-tallets England spiller ham ind imellem et puds. S. 178 fremhæver han, at Florentius' brug af titlerne greve, baron og vicegreve under året 1085 viser det franske kulturindslag, der gjorde sig gældende i England efter den normanniske erobring. Det er så vist ikke urigtigt, men det fremgår ikke af krønikens latinske tekst, hvor f.eks. titlen vicecomes, vicegreve, også bruges om personer i den angelsaksiske tid – her oversætter Erling Albrechtsen den blot med den angelsaksiske titel thane (således s. 134). Tronstridighederne efter Knud den Stores død 1035 får i oversættelsen s. 137 tilført en national dimension, som ikke findes i krøniken, fordi Albrechtsen oversætter »majores natu Angliæ« som »de engelskfødte stormænd«; »majores natu« er her givetvis en ordret latinsk gengivelse af det angelsaksiske ealdormen, stormænd, og oversættelsen skulle blot lyde »Englands stormænd« – uden antydning af deres nationale afstamning.

Sådanne skønhedsfejl er ærgerlige og ikke helt ubetydelige; men de skal ikke fratage Erling Albrechtsen æren ved at have givet en bred dansk læserkreds adgang til et vigtigt kildeskrift,

som ellers kun har været tilgængeligt i en tekstudgave og et par engelske oversættelser fra midten af forrige århundrede, som næppe findes på mange danske biblioteker.

Michael H. Gelting

Diplomatarium Danicum 3. r., 9. bd., 1371-1375. (C.A. Reitzels Forlag, 1982). 530 s.

Danmarks Riges breve 3. r., 9. bd., 1371-1375. (C.A. Reitzels Forlag, 1982). 402 s.

Med dette bind er 3. række af diplomatariet afsluttet. Den omfatter ligesom det tilsvarende bind af Danmarks Riges breve Valdemar Atterdags regeringstid i de ni vægtige bøger, der også medtager begyndelsen af dronning Margrethe 1s førelse af regeringen, så alle diplomer fra slutåret er samlet. Med denne nøjagtigt opregnede liste over aktstykker ses det først, hvor meget der er gået tabt og kun kendes i som regel ufuldstændige referater eller kun er nævnt, deriblandt Valdemar Atterdags testamente, som det nok var værd at kende, fordi det måske kunne give bidrag til en yderligere forståelse af kongens personlighed, hvorom meningerne er forskellige.

Diplomatariet er nu nået til en foreløbig afslutning, men en fortsættelse er planlagt og allerede langt fremme, og enhver, der vil fordybe sig i middelalderens historie vil være C.A. Christensen og hans efterfølger Herluf Nielsen taknemmelig for det værktøj, som her er givet. Mange har arbejdet med, deriblandt Franz Blatt, som mindes i de to nu udkomne bind. Diplomatariet er nu fuldendt for tiden indtil 1375 med undtagelse af årene 1238-1249, der er blevet forsinket ved professor Skyum-Nielsens død, men snart kan ventes udsendt, og de tre rækker står som en